

Förord

Under de gångna åren har jag ofta fått frågan om och när jag skulle skriva mina memoarer.

Pentti Karppinen, chefredaktör på tidningen *Demokraatti*, ville att jag skulle göra det redan efter riksdagsåren. Det blev lite hastigt ihopskrivet eftersom jag inte hade någon färdig text och tidningen skulle gå till tryckning. Det blev ett hyggligt försök att berätta om mina erfarenheter med tanke på tidspressen.

Jag skrev på finska eftersom *Demokraatti* var partiets finskspråkiga tidning. Men när jag berättade episoder ur mitt liv uppmanade mina vänner mig att även återge minnena på svenska.

Jag har dessutom alltid känt behov av att berätta. Mina lekkamrater från 1940-1950-talen kommer fortfarande ihåg när vi, som inte hade svårt att låta fantasin leva, samlade yngre barn och berättade "sagor" för dem. Det var mycket populärt och underhållande.

När jag så började skriva ner mina minnen drabbades jag av motgångar, men skrivandet höll mig faktiskt på banan. Nu skulle jag inte leverera fantasier utan berätta så nära sanningen som möjligt och förhoppningsvis ha kvar läsarens intresse även när boken var genomläst, en berättelse och livshistoria som förvandlats från ett PM till en bok.

År 1955, när jag stod på Skeppsbron i Stockholm, hade jag ingen aning om hur mitt liv skulle gestalta sig i fortsättningen. En finsk arbetsinvandrare gjorde entré i den nyöppnade gemensamma nordiska arbetsmarknaden, med sikte inställt på att stanna ett år i Sverige och sedan försöka utbilda mig till något. Och det blev som med de flesta i motsvarande situation, jag stannade kvar.

Denna skrift kommer att beskriva min väg från uppväxt i överklassen till ett liv i reformistisk socialdemokrati. Mitt byte av grundläggande värderingar, som jag gjorde, blev för några decennier sedan inte lika lätt att göra som det är i dag.

När jag bestämde mig för att skriva en svenskspråkig version av

mina minnen hade jag som utgångspunkt min berättelse om min mors sida av släkten. Orsaken var mina föräldrars skilsmässa där min syster och jag tog ställning för min far. Jag upptäckte plötsligt att jag hade en central roll och skrev ett PM om min syn på släkten. Den mottogs positivt vad jag förstår, men den stora frågan återstod; skulle jag våga ta steget fullt ut, memorera och skriva mina minnen på svenska?

Avgörande var att Pentti Karppinen skulle avslöja varför det socialdemokratiska partiets finskspråkiga *Demokraatti* lades ner så plötsligt. Tidningen var ju levande med 8 000 prenumeranter och med garantier från det mäktiga Metallarbetareförbundet när det skedde!

Pentti skulle avslöja det hemliga spelet men han blev sjuk och vi kunde inte göra det som krävdes i ett känsligt läge för de ansvariga. *Demokraatti* var ett nav i partiet och man kunde se att navet kraschade ganska snart. Man måste ha en känsla för språkminoritetens intresse för att behålla tidningen på sitt eget språk.

Jag hade aningar att något skulle hända. Plötsligt fick jag hemsänt Finlands socialdemokratiska partis svenskspråkiga tidning! Jag fick veta att man måste stödja det finska partiets strävanden där utvecklingen gick utför. Sedan kom beskedet att *Demokraatti* här i Sverige skulle läggas ner! Man behöver inte vara särskilt snabbtänkt för att slå ihop de båda händelserna.

Det blev aldrig en debatt eftersom partistyrelsens alltid svarade att partiet inte hade råd. Även utomstående undrande några decennier senare men det blev svårt att nysta upp allt som hade sagts tidigare. Jag drabbades senare själv av bakslag i form av datahaverier och sjukdomar som inkluderade sjukhusvistelser. Men att skriva på svenska var givet. Det var ju i Sverige som jag haft mina aktiva år, det vill säga hela mitt vuxna liv.

Under sjukhusvistelsen kontaktades jag av en talpedagog som undrade när jag vill ha hennes tjänster. Jag berättade att jag hade en utmaning att skriva mina memoarer på svenska och att det jobbet höll mig på banan. Det räckte för henne.

Jag bestämde mig för att agera och även plocka fram allt det där jag själv haft svårt med. Man kan försöka gömma sig men man kan inte undvika sanningen. Som tur var hade jag kvar en stor del av mitt arkiv även om det var ostrukturerat.

Jag fick uppleva partiets glansdagar då det leddes av Olof Palme, Ingvar Carlsson och Göran Persson. Jag upplevde även det socialdemokratiska gruppmötets bottennotering 1989 när vi besvikna jagade finansministern i riksdagens korridorer och snubblade på massmedias kablar. Givetvis såg jag omgivningen med finska ögon, men jag skulle vilja påstå att det var med sverigefinska ögon.

Jag vill rikta stort tack till Tove Bergquist, Rolf Ellnebrand, Göran Eriksson och Ari Setälä och alla andra som har gjort denna skrift möjlig.

Stockholm våren 2016

Erkki Tammenoksa